

Υπόθεση C-229/24 [Brännelius]ⁱ

Αίτηση προδικαστικής απόφασεως

Ημερομηνία κατάθεσης:

26 Μαρτίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Högsta domstolen (Σουηδία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

21 Μαρτίου 2024

Αναιρεσείοντες:

TK

OP

Έτερη διάδικος:

Riksåklagaren

[...]

ΔΙΑΔΙΚΟΙ

Αναιρεσείοντες

1. TK

[...]

2. OP

[...]

Έτερη διάδικος

Riksåklagaren (γενική εισαγγελική αρχή, Σουηδία)

ⁱ Η ονομασία της υπό κρίση υπόθεσης είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός μετέχοντος στη διαδικασία.

[...]

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Εκμετάλλευση προνομιακών πληροφοριών από πρόσωπα που τις κατέχουν με σκοπό το κέρδος

[...]

ΑΙΤΗΣΗ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

Ιστορικό της υπόθεσης

1. Την άνοιξη του 2018, η Umeå kommunföretag AB, δημοτική επιχείρηση επί της οποίας ο δήμος της Umeå ασκεί, δυνάμει του νόμου, καθοριστική επιρροή, διεξήγαγε διαδικασία πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών σχετικά με την ανάθεση σύμβασης για ηλεκτρικά λεωφορεία και σταθμούς φόρτισης. Προσφορές υποβλήθηκαν από δύο εταιρίες. Η μία εξ αυτών ήταν η εισηγμένη εταιρία Hybricon Bus Systems AB. Άλλες τρεις εταιρίες είχαν δηλώσει ενδιαφέρον για τη διαδικασία πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών, αλλά δεν κρίθηκαν επιλέξιμες για την υποβολή προσφορών.

2. Στις 14 Μαΐου 2018, η δημοτική επιχείρηση εξέδωσε απόφαση με την οποία η σύμβαση δεν ανατέθηκε στην Hybricon, αλλά στην άλλη προσφέρουσα εταιρία. Η δημοτική επιχείρηση ενημέρωσε και τις πέντε εταιρίες για το αποτέλεσμα της διαδικασίας με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που έστειλε στις 2:34 μ.μ. την ίδια ημερομηνία.

3. Το μήνυμα ελήφθη για λογαριασμό της Hybricon από τον επιχειρησιακό υπεύθυνο ο οποίος είχε την κύρια αρμοδιότητα για τις επαφές με τη δημοτική επιχείρηση σχετικά με τη διαδικασία πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών και ανάθεσης της σύμβασης. Λίγο αργότερα, ο επιχειρησιακός υπεύθυνος έστειλε μήνυμα στον OP με το οποίο τον προέτρεπε να πωλήσει τις μετοχές του στην Hybricon. Ο OP διαβίβασε με τη σειρά του την εν λόγω πληροφορία στον TK, ο οποίος κατείχε επίσης μετοχές της εταιρίας.

4. Στις 2:37 μ.μ. ο TK έδωσε εντολή για την πώληση 73 000 μετοχών της Hybricon. Λίγα λεπτά αργότερα, στις 14:40 μ.μ., ο OP πώλησε 31 000 μετοχές της εταιρίας.

5. Στις 3:22 μ.μ. η εταιρία εξέδωσε δελτίο Τύπου με το οποίο ανακοίνωσε ότι η Hybricon απορρίφθηκε κατά την εν λόγω διαδικασία. Κατόπιν τούτου, η τιμή της μετοχής της Hybricon σημείωσε έντονη πτώση. Ωστόσο, οι OP και TK περιόρισαν τις ζημιές τους με προγενέστερη διάθεση μετοχών της εταιρίας.

Η διαδικασία ενώπιον του tingsrätten (πρωτοδικείου)

6. Ο ΟΡ και ο ΤΚ κατηγορήθηκαν, μεταξύ άλλων, για το αδίκημα της εκμετάλλευσης προνομιακών πληροφοριών με σκοπό το κέρδος η οποία συνδέθηκε με την πώληση των επίμαχων μετοχών.

7. Το tingsrätten (πρωτοδικείο) καταδίκασε τον ΟΡ και τον ΤΚ σε ποινή με αναστολή, καθώς και κοινωφελή εργασία για μη ήσσονος σημασίας εκμετάλλευση προνομιακών πληροφοριών με σκοπό το κέρδος. Τυχόν επιλογή ποινής φυλάκισης αντί της ποινής με αναστολή θα συνεπαγόταν την επιβολή της για τέσσερις μήνες. Ως αποζημίωση για την αξιόποινη πράξη, κατασχέθηκαν 51 508 σουηδικές κορόνες (SEK) από την περιουσία του ΟΡ και 146 536 SEK από την περιουσία του ΤΚ.

8. Σύμφωνα με το tingsrätten (πρωτοδικείο), το μήνυμα περί της απόρριψης της Hybricon κατά τη διαδικασία συνιστούσε συγκεκριμένη, ακριβούς χαρακτήρα πληροφορία που αφορούσε άμεσα την Hybricon και επηρέασε τις τιμές των μετοχών. Επιπλέον, δεν ήταν δυνατό να γίνει δεκτό ότι η πληροφορία είχε δημοσιοποιηθεί πριν από την έκδοση του δελτίου Τύπου από τη Hybricon.

Η διαδικασία ενώπιον του hovrätten (εφετείο)

9. Το hovrätten (εφετείο) μεταρρύθμισε την απόφαση του tingsrätten (πρωτοδικείου) μόνον ώστε να επιβληθεί στον ΟΡ και τον ΤΚ ποινή με αναστολή σε συνδυασμό με 150 ημερήσια πρόστιμα.

Η διαδικασία ενώπιον του Högsta domstolen (Ανώτατου Δικαστηρίου, Σουηδία)

10. Οι ΟΡ και ΤΚ ισχυρίζονται ότι το Högsta domstolen (Ανώτατο Δικαστήριο) θα πρέπει να τους απαλλάξει από την ευθύνη για εκμετάλλευση προνομιακών πληροφοριών με σκοπό το κέρδος. Διατείνονται, μεταξύ άλλων, ότι η πληροφορία έπαψε να είναι προνομιακή μετά την αποστολή της απόφασης ανάθεσης και, ως εκ τούτου, κατέστη δημόσιο έγγραφο που δεν καλυπτόταν από το τεκμήριο της εμπιστευτικότητας.

11. Η Riksåklagaren απάντησε ότι η απόφαση του hovrätten (εφετείου) πρέπει να μεταβληθεί. Η Riksåklagaren έχει δηλώσει ότι η απόφαση ανάθεσης κατέστη δημόσιο έγγραφο τη στιγμή της αποστολής της, αλλά υποστηρίζει ότι η απόφαση μπορεί να καλύπτεται από το τεκμήριο εμπιστευτικότητας. Κατά τη Riksåklagaren, η απόφαση συνιστούσε εν πάση περιπτώσει προνομιακή πληροφορία ως την έκδοση του δελτίου Τύπου από τη Hybricon.

12. Το Högsta domstolen (Ανώτατο Δικαστήριο) έκανε δεκτή την αίτηση αναιρέσεως βάσει των διαπιστωθέντων από το hovrätten (εφετείο) πραγματικών περιστατικών.

13. Το κύριο ζήτημα στην υπόθεση είναι να προσδιοριστεί ο χρόνος κατά τον οποίο η πληροφορία της απόφασης ανάθεσης στο πλαίσιο της διαδικασίας

υποβολής προσφορών δημοσιοποιήθηκε και, επομένως, δεν συνιστά πλέον προνομιακή πληροφορία.

Το κανονιστικό πλαίσιο

Εκμετάλλευση προνομιακών πληροφοριών από πρόσωπα που τις κατέχουν με σκοπό το κέρδος

14. Βάσει του lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden (νόμου περί κυρώσεων για κατάχρηση της αγοράς στην αγορά κινητών αξιών), πρόσωπο το οποίο κατέχει προνομιακές πληροφορίες και το οποίο, για τον εαυτό του ή για άλλο πρόσωπο, αποκτά ή διαθέτει μέσω διαπραγμάτευσης στην αγορά κινητών αξιών, χρηματοπιστωτικά μέσα με τα οποία σχετίζονται οι πληροφορίες, καταδικάζεται για εκμετάλλευση προνομιακών πληροφοριών με σκοπό το κέρδος (βλ. Κεφάλαιο 2, άρθρο 1, πρώτο εδάφιο, σημείο 1). Η ποινή που προβλέπεται είναι φυλάκιση μέχρι δύο έτη. Η ποινή για αδικήματα σοβαρών πράξεων εκμετάλλευσης προνομιακών πληροφοριών από πρόσωπα που τις κατέχουν με σκοπό το κέρδος είναι φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και μέχρι έξι έτη. Αν η πράξη είναι ήσσονος σημασίας, δεν καταλογίζεται ευθύνη. Η ποινική ευθύνη απαιτεί τη διάπραξη της πράξης εκ προθέσεως.

15. Ο lagen om straff för marknadsmissbruk μεταφέρει στη σουηδική έννομη τάξη την οδηγία 2014/57/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, περί ποινικών κυρώσεων για την κατάχρηση αγοράς (οδηγία για την κατάχρηση αγοράς). Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν τα δέοντα μέτρα προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι πράξεις προσώπων που συνιστούν κατάχρηση εμπιστευτικών πληροφοριών συνιστούν ποινικά αδικήματα τουλάχιστον σε σοβαρές περιπτώσεις και εφόσον διαπράττονται εκ προθέσεως.

16. Σύμφωνα με το κεφάλαιο 1, άρθρο 4 του lagen om straff för marknadsmissbruk, προνομιακές πληροφορίες σημαίνει πληροφορίες κατά την έννοια του άρθρου 7, του κανονισμού (ΕΕ) 596/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, για την κατάχρηση της αγοράς (κανονισμού για την κατάχρηση της αγοράς). Η αντίστοιχη μνεία στον ορισμό που προβλέπει ο κανονισμός βρίσκεται στο άρθρο 2, παράγραφος 4, της οδηγίας για την κατάχρηση αγοράς.

17. Βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', ως προνομιακή ορίζεται η πληροφορία η οποία είναι συγκεκριμένη, δεν έχει δημοσιοποιηθεί και αφορά, άμεσα ή έμμεσα, έναν ή περισσότερους εκδότες ή ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα, και η οποία, εάν δημοσιοποιούνταν, θα μπορούσε να επιδράσει σημαντικά στην τιμή των χρηματοπιστωτικών μέσων που αφορά ή στην τιμή των συνδεδεμένων με αυτά παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων.

Δημοσιοποίηση προνομιακών πληροφοριών

18. Βάσει του κανονισμού για την κατάχρηση της αγοράς, κάθε εκδότης πρέπει να ενημερώνει το κοινό όσο το δυνατόν συντομότερα σχετικά με προνομιακές πληροφορίες οι οποίες αφορούν άμεσα τον εν λόγω εκδότη (άρθρο 17). Ο εκδότης εξασφαλίζει ότι η δημοσιοποίηση των προνομιακών πληροφοριών πραγματοποιείται με τρόπο που επιτρέπει την ταχεία πρόσβαση στις πληροφορίες και την πλήρη, ορθή και έγκαιρη αξιολόγηση των πληροφοριών από το κοινό, καθώς και, όπου εφαρμόζεται, με ειδικά καθορισμένη μέθοδο.

19. Όταν ένας εκδότης έχει δημοσιοποιήσει πληροφορίες κατά τρόπο σύμφωνο με τις προϋποθέσεις του άρθρου 17 του κανονισμού για την κατάχρηση της αγοράς, οι πληροφορίες θεωρείται ότι έχουν δημοσιοποιηθεί κατά την έννοια του άρθρου 7 του κανονισμού.

Πληροφορίες για το αποτέλεσμα της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων

20. Μια αρχή που διενεργεί διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων πρέπει το συντομότερο δυνατό να ενημερώσει τους υποψηφίους και τους προσφέροντες σχετικά με τις αποφάσεις περί ανάθεσης σύμβασης ή σύναψης συμφωνίας-πλαίσιο [βλ. κεφάλαιο 12, άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (νόμου περί δημοσίων συμβάσεων)]. Η αρχή πρέπει να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα της διαδικασίας ανάθεσης με αντίστοιχη γνωστοποίηση το αργότερο 30 ημέρες μετά τη σύναψη της συμφωνίας (βλ. κεφάλαιο 19, άρθρο 7, πρώτο εδάφιο). Δεν προβλέπεται υποχρέωση ενημέρωσης του κοινού κατά το προηγούμενο διάστημα.

21. Ωστόσο, μια απόφαση ανάθεσης μπορεί να συνιστά δημόσιο έγγραφο το οποίο πρέπει να γνωστοποιείται κατόπιν αιτήματος.

Γνωστοποίηση δημοσίων εγγράφων

22. Οι θεμελιώδεις διατάξεις που διέπουν τη δημοσιοποίηση εγγράφων περιέχονται στο κεφάλαιο 2 του tryckfrihetsförordningen (νόμου για την ελευθερία του Τύπου). Το κεφάλαιο αυτό προβλέπει ότι όλοι έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα, αλλά ότι το δικαίωμα αυτό μπορεί να περιοριστεί με νόμο υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Ένα έγγραφο είναι δημόσιο εφόσον έχει κατατεθεί σε αρχή και θεωρείται ότι έχει παραληφθεί ή έχει καταρτιστεί από αρχή. Το έγγραφο θεωρείται ότι έχει ήδη καταρτιστεί από την αρχή, μεταξύ άλλων, όταν έχει αποσταλεί (βλ. κεφάλαιο 2, άρθρα 1, 2, 4 και 10).

23. Πρόσωπο που ζητά δημόσιο έγγραφο πρέπει, αμέσως ή το συντομότερο δυνατό, να έχει πρόσβαση στο έγγραφο επιτόπου. Κατόπιν αιτήματος, μια αρχή πρέπει επίσης –ενδεχομένως έναντι πληρωμής– να παράσχει αντίγραφο του εγγράφου. Το εν λόγω αίτημα πρέπει να διεκπεραιωθεί εγκαίρως από την αρχή (βλ. κεφάλαιο 2, άρθρα 15 και 16).

24. Λεπτομερείς διατάξεις που διέπουν τις επίσημες διαδικασίες για τη γνωστοποίηση δημοσίων εγγράφων και τους περιορισμούς του δικαιώματος πρόσβασης σε αυτού του είδους τα έγγραφα περιέχονται στον offentlighets- och

sekretesslagen (2009:400) (νόμο περί πρόσβασης του κοινού στις πληροφορίες και περί εμπιστευτικότητας). Σύμφωνα με το κεφάλαιο 6, άρθρο 4, μια αρχή πρέπει, κατόπιν αιτήματος ιδιώτη, να παρέχει πληροφορίες δημοσίου εγγράφου που έχει κατατεθεί στην αρχή, εκτός εάν οι πληροφορίες είναι εμπιστευτικές ή η παροχή τους παρεμποδίζει την ορθή διεξαγωγή των εργασιών.

25. Το δικαίωμα πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα ισχύει επίσης, μεταξύ άλλων, για εταιρίες περιορισμένης ευθύνης όπου οι δήμοι ασκούν, δυνάμει του νόμου, καθοριστική επιρροή. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του offentlighets- och sekretesslagen, οι εταιρίες αυτές πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως οι αρχές (βλ. κεφάλαιο 2, άρθρο 3).

26. Σε περίπτωση διαδικασίας πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών, πληροφορίες που αφορούν, μεταξύ άλλων, προσφορές δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να γνωστοποιηθούν σε κανέναν άλλο εκτός από τους προσφέροντες έως ότου δημοσιοποιηθούν όλες οι προσφορές ή ληφθεί η απόφαση για τον προμηθευτή και την προσφορά ή το θέμα λήξει (βλ. Κεφάλαιο 19, άρθρο 3, δεύτερο εδάφιο, του offentlighets- och sekretesslagen). Ακόμη και μετέπειτα, οι πληροφορίες σχετικά με την προσφορά ενδέχεται να καλύπτονται από το τεκμήριο εμπιστευτικότητας (βλ., μεταξύ άλλων, κεφάλαιο 31, άρθρο 16).

27. Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, ιδιώτης έχει καταρχάς, το δικαίωμα, να έχει πρόσβαση σε απόφαση ανάθεσης που έχει οριστικοποιηθεί και αποσταλεί από αρχή ή δημοτική επιχείρηση που πρέπει να αντιμετωπίζεται ως αρχή. Η περίοδος εντός της οποίας ο ιδιώτης μπορεί, στην πράξη, να ενημερωθεί για την απόφαση ή το περιεχόμενό της ενδέχεται να διαφέρει ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο η αρχή έχει οργανώσει το έργο της, καθώς και άλλες περιστάσεις.

Η αναγκαιότητα υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

28. Το tingsrätten (πρωτοδικείο) και το hovrätten (εφετείο) διαπίστωσαν ότι οι πληροφορίες στην απόφαση ανάθεσης που απέστειλε η δημοτική επιχείρηση στις ενδιαφερόμενες εταιρίες συνιστούν προνομιακές πληροφορίες μέχρι τη στιγμή που η Hybricon δημοσίευσε το δελτίο Τύπου. Επομένως, τα ανωτέρω δικαστήρια εκτίμησαν ότι η αποστολή της απόφασης ανάθεσης από τη δημοτική επιχείρηση δεν σήμαινε ότι οι πληροφορίες δημοσιοποιήθηκαν με τον τρόπο που απαιτείται ώστε να μην θεωρούνται πλέον προνομιακές πληροφορίες βάσει του κανονισμού για την κατάχρηση αγοράς.

29. Το κύριο ζήτημα ενώπιον του Högsta domstolen (Ανωτάτου Δικαστηρίου) είναι να προσδιοριστεί ο χρόνος κατά τον οποίο η πληροφορία της απόφασης ανάθεσης στο πλαίσιο της διαδικασίας υποβολής προσφορών δημοσιοποιήθηκε και, επομένως, δεν συνιστά πλέον προνομιακή πληροφορία. Ως εκ τούτου, η υπόθεση εγείρει ερωτήματα ως προς την ερμηνεία της έκφρασης «δεν έχει δημοσιοποιηθεί», που περιλαμβάνεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού.

30. Δεν προκύπτει από το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού ότι τυχόν πληροφορίες που δεν έχουν δημοσιοποιηθεί κατά τον τρόπο που ορίζει το άρθρο 17 πρέπει να θεωρείται ότι δεν έχουν δημοσιοποιηθεί. Κατά τις δηλώσεις της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ), οι προνομιακές πληροφορίες μπορούν να δημοσιοποιούνται με τρόπο διαφορετικό από τον τρόπο δημοσιοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 17, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών τρίτων μερών (Ερωτοαπαντήσεις αναφορικά με τον Κανονισμό για την Κατάχρηση της Αγοράς, έκδοση 17, τελευταία επικαιροποίηση στις 25 Νοεμβρίου 2022, Α5.10).

31. Ωστόσο, δεν προκύπτει ρητά από τον κανονισμό ούτε έχει επικυρωθεί με απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ότι οι πληροφορίες μπορούν να δημοσιοποιούνται μέσω αυτής της λεγόμενης πραγματικής δημοσιοποίησης. Δεν υπάρχουν περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις απαιτήσεις που θα πρέπει να εφαρμόζονται σε τέτοιες περιπτώσεις, προκειμένου οι πληροφορίες να μην θεωρούνται πλέον προνομιακές πληροφορίες.

32. Επομένως, δεν είναι σαφές ούτε έχει διευκρινιστεί ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να ερμηνεύεται συναφώς ο κανονισμός για την κατάχρηση της αγοράς. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η υποβολή αίτησης στο Δικαστήριο για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

33. Το Högsta domstolen (Ανώτατο Δικαστήριο) ζητεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως προκειμένου να απαντηθούν τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Είναι αναγκαία η δημοσιοποίηση με τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 17 του κανονισμού για την κατάχρηση της αγοράς προκειμένου να θεωρηθεί ότι οι πληροφορίες έχουν δημοσιοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού;

2. Αν η δημοσιοποίηση μπορεί να γίνει με άλλο τρόπο, ποιες περιστάσεις πρέπει να ληφθούν υπόψη για να προσδιοριστεί κατά πόσον οι πληροφορίες θα πρέπει να θεωρηθεί ότι έχουν δημοσιοποιηθεί κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α';